

Kanserli Çocuklar in Uyku Değerlendirme Ölçeği: Ebeveyn Formu

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Kanserli Çocuklar in Uyku Değerlendirme Ölçeği: Ebeveyn Formu*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=24275>

Özet

Kanserli Çocuklar İçin Uyku Değerlendirme Ölçeği: Ebeveyn Formu, kanser tanısı almış çocukların yaşadığı uyku bozuklukları ve uyku kalitesini ebeveynlerin gözlemleri aracılığıyla sistematik olarak değerlendirmek amacıyla geliştirilmiş özgün bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, Ayşe Arçanoğlu tarafından 2018 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü'nde sunulan bir yüksek lisans tezi kapsamında geliştirilmiştir. Ölçek, özellikle kanser tedavisi süreçlerinin çocukların uyku düzeni üzerindeki olumsuz etkilerini belirlemeyi ve bu sorunlara yönelik klinik müdahalelerin temelini oluşturmayı hedeflemektedir.

Ebeveyn formu, çocuğun yaşı veya klinik durumu nedeniyle öz-bildirim yapamadığı durumlarda dahi güvenilir bilgi toplama ihtiyacına cevap vermektedir. Ölçeğin geliştirilmesi, çocuk onkolojisi alanında uyku sağlığının değerlendirilmesi konusundaki önemli bir boşluğu doldurmaya yardımcı olmuştur.

Anahtar Kelimeler

Kanserli çocuklar, uyku bozuklukları, ebeveyn formu, uyku değerlendirme, psikometri, çocuk sağlığı, onkoloji.

Yazarlar

Ayşe Arçanoğlu

Amaç

Ölçeğin temel amacı, kanser tedavisi gören çocuklarda sıkça rastlanan uyku sorunlarının (uykuya dalma, uykuyu sürdürme, kabuslar, gündüz uykululuğu vb.) nitelik ve şiddetini standartlaştırılmış bir yöntemle ölçmektir. Bu standardize edilmiş değerlendirme, klinisyenlerin ve araştırmacıların uyku problemlerini erken teşhis etmesine ve uygun destekleyici bakım planlamasına olanak tanır.

Ebeveyn formu, çocuğun günlük yaşam ve uyku alışkanlıkları hakkındaki en doğru ve sürekli bilgiyi sağlayan birincil bakıcıların perspektifini yakalamak üzere tasarlanmıştır. Ölçek, hem bilimsel araştırmalarda veri toplama aracı olarak hem de klinik ortamlarda tanı ve takip aracı olarak kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

Yapı

Kanserli Çocuklar İçin Uyku Değerlendirme Ölçeği: Ebeveyn Formu, kanser tedavisine bağlı gelişen fizyolojik ve psikolojik stresin uyku üzerindeki etkilerini kapsayan çok boyutlu bir yapıya sahiptir.

ölçmektedir. Bu yapısal bileşenler, genellikle uyku kalitesinin farklı yönlerini temsil eden alt faktörlerden oluşur. Tipik olarak bu faktörler; uyku başlangıcı ve süresi, uyku bozuklukları (parasomniler), solunumla ilişkili uyku sorunları ve gündüz ilevselliği üzerindeki etkiler gibi alanları içerir.

Ölçeğin geliştirilme sürecinde, uyku literatürü ve pediatrik onkoloji alanındaki uzman görüşleri dikkate alınarak, kanserli çocuklara özgü uyku problemlerini en iyi temsil eden maddeler seçilmiştir ve bu maddelerle yapısal tutarlılık sağlanmıştır.

Geçerlik

Ölçeğin geçerlik çalışmaları, Ayşe Arçanoğlu tarafından hazırlanan 2018 tarihli yüksek lisans tezinde detaylandırılmıştır. Geliştirme ölçeği olması sebebiyle, geçerlik çalışmalarında büyük olasılıkla kapsam geçerliliği (uzman görüşleri ile madde içeriğinin uygunluğunun değerlendirilmesi) ve yapı geçerliliği (faktör analizi) yöntemlerine başvurulmuştur.

Yapı geçerliliği analizleri, ölçeğin teorik olarak ölçmeyi amaçladığı uyku bozuklukları boyutlarındaki ampirik olarak ne derece yansıtıldığını ortaya koymaktadır. Ölçeğin klinik ve araştırma amaçları için güvenilir ve sağlam geçerlik katsayılarına sahip olması beklenir. Detaylı geçerlik katsayıları ve analiz sonuçları için kaynak tezin incelenmesi zorunludur.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenirlik analizleri, ölçüm sonuçlarının tutarlılığını ve kararlılığını değerlendirmek üzere test çalınmasında sunulmuştur. Güvenirlik çalışmalarında yaygın olarak kullanılan yöntem, ölçeğin iç tutarlılığını ölçen Cronbach Alfa katsayısının hesaplanmasıdır. Yüksek Cronbach Alfa değerleri, ölçek maddelerinin aynı psikolojik yapıyı ölçmede ne kadar başarılı olduğunu gösterir.

Ayrıca, ölçeğin zamana karşı kararlılığını incelemek amacıyla test-tekrar test güvenirliği çalışmaları da yapılmış olması muhtemeldir. **Kanserli Çocuklar İçin Uyku Değerlendirme Ölçeği: Ebeveyn Formu**'nun güvenirlik katsayıları, psikometrik açıdan kabul edilebilir düzeyde olmalıdır; bu detaylar tez içerisinde yer almaktadır.

Faktör Analizi

Geliştirme sürecinin kritik bir adımı olarak, ölçeğin çok boyutlu yapısını ortaya çıkarmak amacıyla Faktör Analizi (muhtemelen Açıklayıcı Faktör Analizi - AFA) uygulanmıştır. Bu analiz, başlangıçta oluşturulan geniş madde havuzundan, uyku sorunlarını temsil eden ana faktörleri (alt boyutları) ayrıştirmiştir.

Faktör analizinin sonuçları, ebeveyn bildirimlerinin hangi spesifik uyku sorunları gruplarına ayrıldığını belirleyerek, ölçeğin alt ölçeklerini tanımlamıştır. Bu yapısal doğrulama, ölçeğin klinik alanda spesifik müdahale alanlarını hedeflemesine yardımcı olmaktadır.

Araç Bilgileri

Test Type: Geliştirme (Developmental)

Format: Ebeveyn Raporu (Parent Report)

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Kanser Tedavisi Gören Çocukların Ebeveynleri

Age Group: Ölçek, kanser tedavisi gören çocukların uyku problemlerini ebeveyn bakış açısıyla değerlendirmektedir. Spesifik yaş aralıkları için tez kaynağına bakılması gerekmektedir.

Population Details: Çocuk Onkolojisi hastaları ve onların birincil bakıcıları.

Test Methodology: Psikometrik yöntemlerle madde havuzu oluşturulması, uzman görüşü alma, pilot uygulama ve geçerlik/güvenirlilik analizleri.

Anahtar Kelimeler

Pediyatrik onkoloji, uyku kalitesi, psikolojik değerlendirme, ölçek geliştirme, Ayrık Arçolu.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor

Affiliation Email addresses: aysearici09@gmail.com

Correspondence Address: Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir (2018)

İzinler, Ücret ve Test Yolu

Ölçek, Ayrık Arçolu tarafından 2018 yılında bir yüksek lisans tezi kapsamında geliştirilmiştir. Ölçeğin kullanılması, çoğaltılması ve ticari amaçlarla kullanılması için izinler ve ücret bilgileri için sorumlu yazar Ayrık Arçolu ile doğrudan e-posta yoluyla iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Kaynaklar

Arçolu, A. (2018). *Kanserli çocuklar için uyku değerlendirme ölçeği adolesan ve ebeveyn*

formunun geliştirilmesi (Yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: [kanserli-cocuklar-icin-uyku-degerlendirme-olcegi-ebeveyn-formu-toad.pdf](#)

Ölçeğin Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin maddeleri, telif hakları ve akademik kullanım koşulları nedeniyle bu kaynakta sunulmamaktadır. Maddelerin tam içeriği, derecelendirme sistemi ve puanlama yönergeleri için ilgili kaynak tez çalışmasına başvurulması gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM